

PRÁVNÝ VÝZNAM ODÔVODNENIA NÁLEZU ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY V KONANÍ O SÚLADE PRÁVNÝCH PREDPISOV A ODÔVODNENÍ ROZHODNUTÍ VYŠŠÍCH SÚDOV

JUDR. JAROSLAV JAKUBČO

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TEÓRIE ŠTÁTU A PRÁVA

Abstrakt

Vstup Slovenskej republiky do Európskej únie so sebou priniesol zmeny v mnohých oblastiach spoločenského a hospodárskeho života. Jednou z výrazne dotknutých sfér bol aj právny poriadok SR spolu s doktrínalným aparátom nadviazaným na tvorbu a súdnu aplikáciu právnych noriem. Európsky súdny dvor, ktorého rozhodnutia majú precedenčnú povahu a sú záväzné aj na území SR, postupne núti právnu teóriu, ale aj právnu prax, aby prispôsobila svoje dogmatické závery o formálnej nezáväznosti judikatúry. Cieľom príspevku je poukázať na záväznosť odôvodnenia nálezu Ústavného súdu SR vydaného v konaní o súlade právnych predpisov. Príspevok naznačuje aj existujúce prelínanie angloamerickej a kontinentálnej právnej kultúry so zámerom poskytnúť podnety na ďalšiu diskusiu o judikatúre ako prameni práva.

JAKUBČO, Jaroslav. Právny význam odôvodnenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní o súlade právnych predpisov a odôvodnení rozhodnutí vyšších súdov. In *HISTORIA ET THEORIA IURIS*, roč. 3, 2011, č. 6, s. 126-136.

Úvod

Ústavne konformný výklad je produktom procesu kontroly ústavnosti, ktorý sa realizuje v hierarchicky usporiadanom systéme právnych noriem. Štáty, v ktorých boli prijaté písané ústavy, si osvojili základnú premisu ústavnosti, t.j. že zákon odporujúci ústave nemôže byť platný.¹ Ústavu a ústavné zákony sú povolané vykladať všetky orgány aplikujúce právo, avšak najvyššou autoritou je v tejto oblasti Ústavný súd SR. Zásadné myšlienky z rozhodovania Ústavného súdu SR sa formujú do podoby **právnych viet, ktoré predstavujú zovšeobecnené závery získané pri nachádzaní právnych noriem s potenciálnym nárokom na ich generálnu právnu záväznosť**.

¹ ONDROVÁ, Júlia. *Konanie o kontrole právnych predpisov pred Ústavnými súdmi Slovenskej a Českej republiky*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB v Banskej Bystrici, 2009, s. 10.

So vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie došlo k významným zmenám ekonomickým a rovnako významné zmeny nastali v oblasti aplikácie práva. Do slovenského právneho poriadku bolo prevzaté množstvo právnych noriem a s nimi nevyhnutne nastúpili aj zvýšené nároky na všetky orgány aplikujúce právo.

V spojení s judikatúrou Európskeho súdneho dvora (ďalej aj ESD) sa nevyhnutne objavila otázka hraníc jej záväznosti, ako aj problémy pri jej vyhľadávaní a oboznamovaní sa s jej obsahom, súčasne sa tiež znovu otvorila otázka záväznosti vnútroštátnej judikatúry.

Doktríny platné pre kontinentálnu právnu kultúru už nie je možné akceptovať v pôvodne platnej podobe, ale je potrebné ich prehodnotiť a zohľadniť pritom právny vývoj, ktorý nastal v dôsledku rozhodovacej činnosti Európskeho súdneho dvora v rámci právnych poriadkov všetkých členských štátov Európskej únie.

Judikatúra ESD nevyhnutne smeruje k pretváraní nauky o prameňoch práva a priamo mení dosiaľ zdanlivo nemenný rozsah formálnych prameňov vnútroštátneho práva. Pokiaľ totiž bez výhrady akceptujeme všeobecnú precedenčnú záväznosť judikatúry ESD, prečo by sme nemali rovnako nazerať aspoň na judikatúru Ústavného súdu SR, ktorý má v súdnom systéme postavenie najvyššej autority.

Konanie o súlade právnych predpisov patrí medzi osobitné druhy konania pred Ústavným súdom SR. Rozhodnutie Ústavného súdu SR vydané v takomto type konania je v súlade s čl. 125 ods. 6 Ústavy SR všeobecne záväzné. Jednoduchým gramatickým výkladom uvedeného článku Ústavy SR môžeme dospieť k záveru, že všeobecne záväzné je rozhodnutie Ústavného súdu SR ako celok, teda nielen výrok, ale aj jeho odôvodnenie. Vyriešenie otázky právneho významu odôvodnenia rozhodnutia Ústavného súdu SR si však vyžaduje širší pohľad na danú problematiku s cieľom hľadať všeobecné závery platné pre všetky odôvodnenia rozhodnutí „vyšších súdov“, ktoré za pomoci argumentu *a minore ad maius* budú platiť aj pre odôvodnenie rozhodnutia Ústavného súdu SR v konaní o súlade právnych predpisov.

Judikatúra a precedens

Na úvod tohto príspevku je vhodné ustáliť pojmy judikatúra a precedens, ktoré sú bežne v praxi používané, napriek tomu ich obsah nie je všeobecne známy a ustálený.

Judikát v širšom slova zmysle je akékoľvek rozhodnutie súdu, a to bez ohľadu na to, či sa stalo právoplatným, alebo bolo v procesnom postupe zmenené či zrušené. Pojem judikatúra je potom možné všeobecne definovať ako súbor judikátov vydaných súdmi určitého štátu v rámci civilného procesu.²

² Pozn.: vlastná definícia autora.

Judikát v užšom slova zmysle je súdnym precedensom, teda rozhodnutím súdu, ktoré po prvýkrát rieši právny prípad, ktorý dovtedy nebol predmetom rozhodovania súdov.³

Pojem precedens je vlastný angloamerickej právnej kultúre a v právnej praxi na Slovensku je zaužívaný pojem judikát a s tým súvisiaci pojem judikatúra.

Postavenie judikatúry v kontinentálnom type právnej kultúry

Precedens je uznávaný ako formálne záväzný prameň práva v angloamerickom type právnej kultúry a v medzinárodnom práve. V kontinentálnom type právnej kultúry nie sú rozhodnutia vyšších súdov formálne všeobecne záväzné a vymáhateľné, avšak **kľúčové judikáty, vytvorené podľa zákonov a normatívnych právnych zmlúv, majú kváziprecedenčný význam.**⁴

V prísnom náhľade na judikát ho nie je možné v zmysle platných právnych noriem SR považovať za prameň práva. Naopak, v praxi niet žiadnych pochyb o precedenčnej povahe a všeobecnej právnej záväznosti rozhodnutí Európskeho súdneho dvora, ako aj Súdu prvého stupňa.

Pre pochopenie **historickej pozície judikatúry v kontinentálnom type právnej kultúry** je vhodné citovať čl. 5 francúzskeho Code civil z roku 1804, ktorý stanovil, že „sudcom je zakázané rozhodovať spôsobom všeobecným a nariaďujúcim o prípadoch, ktoré sú im predložené“. Rovnako rakúsky všeobecný občiansky zákonník (ABGB) z roku 1811 v § 12 výslovne zakázal normatívne pôsobenie sudcovských rozhodnutí, ktoré „nikdy nemajú moc zákona“. Na tomto vzťahu bola dlho postavená celá kontinentálna právna kultúra a uvedené doktríny sú stále prítomné aj v myslení slovenských sudcov, ktorých navyše ovplyvnil aj silný právny pozitivizmus presadzovaný v našich podmienkach v období do roku 1989. **Znakmi zákonného pozitivizmu sú vylúčenie normatívnej funkcie judikatúry, ako aj vysoký stupeň formalizmu pri výklade zákona.**⁵

Zákonný pozitivizmus ako prístup k aplikácii práva sa tak javí ako neudržateľný v podmienkach vytvorených vstupom SR do Európskej únie. Na základe čl. 220 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva súdny dvor zabezpečuje nielen jednotný výklad a používanie zakladajúcich zmlúv ako prameňov komunitárneho práva, ale odvodzuje z nich aj nové pravidlá prostredníctvom výkladu existujúcich prameňov práva a v rámci svojej kon-

³ Pozn.: vlastná definícia autora.

⁴ VEČEŘA, Miloš a kol. *Teória práva*. Žilina : Poradca podnikateľa, 2008, s. 77.

⁵ KÜHN, Zdeněk. Aplikace práva soudcem v éře středoevropského komunismu a transformace, *Analýza příčin postkomunistické právní krize*. Praha : C. H. Beck, 2005, s. 4.

krétnej rozhodovacej činnosti.⁶ Prostredníctvom judikatúry ESD tak nevyhnutne dochádza k skrytej normotvorbe prostredníctvom súdneho orgánu navonok prezentovanej ako výklad prameňov práva a vyplňanie medzier v práve. Úloha ESD ako neformálneho normotvorcu je všeobecne akceptovaná, a to aj napriek tomu, že tento súdny orgán nebol v zmysle citovaného čl. Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva splnomocnený na tvorbu, prípadne „odkrývanie“ nových pravidiel komunitárneho práva.⁷ Právna povaha a všeobecná záväznosť judikatúry ESD spolu s celoeurópskymi zmenami právnej kultúry majú značný vplyv aj na postupnú zmenu vnútroštátnych dohôd v oblasti prameňov práva a aplikácie práva. Tento zmenený náhľad bol prezentovaný vo viacerých rozhodnutiach Ústavného súdu SR, ktoré budú predmetom analýzy v ďalšom texte.

Judikatúra a medzery v zákone

Judikatúra sa v našom právnom poriadku môže stať prameňom práva, a to predovšetkým v pozícii nástroja na „vyplňanie“ medzier v zákone (práve). Problematika medzier v zákone (práve) je predmetom rozsiahlych polemík v právnej teórii.

Podľa názorov jednej skupiny právnych teoretikov **právne medzery existujú**. Pojem úplnosti právneho poriadku je „racionalistický ideál“, ktorý však nesmie byť zamieňaný s realitou. Normatívne medzery sú preto nevyhnutným znakom každého právneho poriadku existujúceho v sociálnej realite.⁸

Podľa názorov zástancov druhej koncepcie je právny systém úplný a **existujú len medzery v zákone, ale nie v práve**. Dôkazom toho je aplikácia zákazu odmietnutia spravodlivosti v súdnej praxi. Sudca totiž musí rozhodnúť aj vtedy, keď mu zákon nehovorí, ako má rozhodnúť (mlčanie, nejasnosť, nedostatočnosť zákona). Musí si pomôcť interpretáciou alebo analógiou, rozhodnúť však môže len podľa práva. Ak rozhodol podľa práva, nemôže ísť o medzeru v práve.⁹

Každá z uvedených koncepcií tak uznáva minimálne existenciu medzier v zákone, čo vytvára nevyhnutný priestor pre tvorivú činnosť sudcov, ktorí môžu právo nachádzať a prezentovať ho spoločnosti v podobe judikatúry. Tvrdenia druhej skupiny právnych teoretikov sú ľahšie udržateľné z dôvodu, že pokiaľ by sme akceptovali existenciu medzier v práve a zá-

⁶ KEUČKA, Ján – MAZÁK, Ján a kol. *Základy európskeho práva*. Bratislava : Iura Edition, 2004, s. 132.

⁷ KEUČKA, Ján – MAZÁK, Ján a kol. *Základy európskeho práva*. Bratislava : Iura Edition, 2004, s. 132.

⁸ KÜHN, Zdeněk. *Aplikace práva vo zložitých případech, k úloze právních principů v judikatuře*. Praha : Karolinum, 2002, s. 4.

⁹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha : C. H. Beck, 1995, s. 66.

roveň trvali na zákaze odmietnutia spravodlivosti, potom by sudca bol nútený rozhodnúť aj prípad, o ktorom právo mlčí. To znamená, že by právo vytvoril, a takýto záver je neprijateľný v právnom štáte založenom na princípe trojdelenia štátnej moci.

Je možné prijať záver, že judikatúra nemusí zasahovať do zákonodarnej moci, ale môže byť prínosom pri nachádzaní právnej normy, ktorá v danej situácii neexistovala v jednoduchej písanej forme, ale bola skrytá v texte celého právneho predpisu, prípadne skrytá aj v mimoprávnych normatívnych systémoch.

Závaznosť judikatúry

Z vyššie uvedených záverov vyplýva, že judikatúra ako prameň práva si nevyhnutne nachádza svoje miesto v právnom myslení orgánov aplikujúcich právo na vnútroštátnej úrovni. V danej súvislosti je potrebné poukázať na rámec pôsobenia, ktorý jej dávajú v súčasnosti platné právne predpisy.

Na jednej strane je tu ust. § 2 ods. 3 zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je sudca pri výkone svojej funkcie nezávislý a pri rozhodovaní viazaný len Ústavou SR, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 Ústavy SR a zákonom. Právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky obsiahnutý v jeho rozhodnutí vydanom v konaní podľa čl. 125 ods. 1 Ústavy SR na základe návrhu súdu je pre súd rovnako záväzný.¹⁰

Vychádzajúc len z tohto zákonného výpočtu prameňov práva, bolo by možné prijať predčasný záver o tom, že vnútroštátna judikatúra je pre aplikáciu prax irelevantná a nemôže byť všeobecne záväzná.

Na strane druhej podľa § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov na zabezpečenie jednotného výkladu a jednotného používania zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov Najvyšší súd SR zverejňuje súdne rozhodnutia zásadného významu a prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov.

Rovnako podľa § 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov odchyľne právne názory jednotlivých senátov sa zjednocujú uznesením pléna Ústavného súdu SR. Senát Ústavného súdu SR je v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna.

Z posledne citovaných ustanovení jasne vyplýva, že judikatúra si nárokuje pozíciu všeobecnej záväznosti podopretej autoritou Ústavného súdu SR a Naj-

¹⁰ čl. 144 ods. 2 Ústavy SR.

vyššieho súdu SR. Tieto orgány súdnej moci majú vzhľadom na svoje postavenie v súdnom systéme k dispozícii aj zákonné prostriedky na zaistenie rešpektovania judikatúry súdmi nižšieho stupňa. Zjednocovanie a zverejňovanie judikatúry cestou Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu nepochybne pôsobí na celú právnickú obec a takáto judikatúra nemôže byť ponechaná bez povšimnutia, a to ani s poukazom na ust. § 2 ods. 3 zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslodiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V daných súvislostiach je potrebné upriamiť pozornosť na nález III. ÚS 192/06 z 3. novembra 2006, v ktorom Ústavný súd SR konštatoval: „Podľa názoru Ústavného súdu, ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), **ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty** v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.“

Pre odôvodnenia rozhodnutí Ústavného súdu SR sa postupom času stalo typickým, že odkazujú na svoju konštantnú judikatúru tohto orgánu a závery obsiahnuté v tejto judikatúre potom patria medzi **nosné dôvody** rozhodnutia v prípadoch, ktoré sú v podstatných znakoch podobné veciam už rozhodnutým. Na ilustráciu je možné uviesť uznesenie Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 210/09 – 30 zo dňa 17. augusta 2009, kde je obsiahnutý nielen odkaz na konštantnú judikatúru Ústavného súdu SR, ale aj priamy pokyn Najvyššiemu súdu SR, aby v prejednávanej veci analyzoval, vyhodnotil a zohľadnil aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.

Právny poriadok Slovenskej republiky je svojimi právnymi, ale aj myšlienkovými základmi veľmi blízky právnemu poriadku Českej republiky, preto je namieste uviesť aj názory českej súdnej praxe na danú problematiku.

Ústavný súd ČR pod sp. zn. III. ÚS 470/97 vo svojom náleze uviedol, že bezdôvodné opomenutie rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR môže nadobudnúť rysy jurisdikčnej ľubovôle, teda môže byť protiústavné, pokiaľ sa všeobecný súd odchýli od ustálenej rozhodovacej praxe bez toho, aby dostatočným spôsobom vyložil dôvody, pre ktoré túto prax odmietol.¹¹ Ústavný súd tak zdôraznil význam judikatúry a **poukázal tým na prekonanie tézy o normatívnej irelevancii judikatúry vyšších súdov**, čím urobil ďalší krok na ceste k priblíženiu sa tradícii krajín common law. Obdobne v tejto súvislosti rozhodol aj Najvyšší súd ČR, keď v uznesení sp. zn. 29 Odo 551/2006 zo dňa 27. apríla 2006 uviedol, že **pokiaľ súd bez vysvetlenia opomenie pre účastníka priaznivú judikatúru uverejnenú v zbierke súdnych rozhodnu-**

¹¹ BOBEK, Michal – KÜHN, Zdeněk – POLČÁK, Radim. *Judikatura a právní argumentace, teoretické aspekty práce s judikaturou*. Praha : Auditorium, 2006, s. 41.

tí a stanovisk, pričom na túto judikatúru bol navyše účastníkom výslovne upozornený, táto skutočnosť sama osebe významne oslabuje presvedčivosť jeho rozhodnutia. Ide tiež o jav, ktorý oslabuje predvídateľnosť súdneho rozhodnutia, čo nie je možné najmä v praxi odvolacích súdov tolerovať.

Nad rámec príspevku je problematika nemennosti rozhodnutí v druhovo rovnakých veciach z pohľadu odklonu od zásady *stare decisis*.

Rozpor vo vnútroštátnej judikatúre, teda situácie, keď súd v dvoch obdobných veciach rozhodne odlišne predstavuje navyše aj porušenie Dohovoru o ochrane ľudských práv, čo konštatoval Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku vo veci Beian v. Rumunsko (č. 1) zo dňa 6. decembra 2007.¹²

Na takto predložených argumentoch sa ako dôvodný javí záver, že vnútroštátna judikatúra súdov vyššieho stupňa (Ústavný súd, Najvyšší súd, prípadne aj krajské súdy) síce nie je prameňom práva vo formálnom zmysle, má však *kváziprecedenčnú povahu*, teda zaväzuje súdy ako orgány aplikujúce právo, aby pri riešení podobných právnych otázok postupovali rovnako a aby pri svojej činnosti neprodukovali zásadné opozitné rozhodnutia. Pokiaľ sa napriek tomu objavajú pri riešení obdobnej právnej otázky navzájom protichodné rozhodnutia, je úlohou pléna Najvyššieho súdu alebo pléna Ústavného súdu, aby sa tento rozpor odstránil v záujme právnej istoty a predvídateľnosti rozhodovania súdov.

Zároveň však platí, že **nie každé rozhodnutie súdu sa môže nazývať judikátom.** Preto aby si rozhodnutie mohlo nárokovať povahu judikátu, musí byť vydané súdom vyššieho stupňa, ktorého odôvodnenie zachováva všetky základné zásady právnej logiky a racionálnej argumentácie tak, aby boli myšlienkové postupy súdu preskúmateľné a verifikovateľné. Žiaden súdny orgán totiž nemôže implicitne používať takú autoritu, aby právne vety jeho odôvodnení mali silu zákona. Právne vety musia byť dôkladne konštruované tak, aby svoju legitimitu čerpali priamo z právneho poriadku a boli postavené na niektorej z jeho právnych noriem a boli podopreté presvedčivosťou celého odôvodnenia. Preto aby bolo možné súdne rozhodnutie považovať za judikát, musí byť navyše publikované, teda všeobecne dostupné a poznateľné, a to buď vo forme elektronickej, alebo tlačenej. **V právnej argumentácii totiž nie je možné použiť ani citovať judikatúru, ktorá nebola nikde publikovaná.**¹³

¹² WILFLING, P. Vzájomne si odporujúca judikatúra je porušením Dohovoru : Beian v. Rumunsko. In *Otvorené právo* [cit. 2009-10-28], Dostupné na internete : <http://www.otvorenepravo.sk/m/clanok/13/vzajomne-si-odporujuca-judikatura>.

¹³ BOBEK, Michal – KÜHN, Zdeněk – POLČÁK, Radim. *Judikatura a právní argumentace, teoretické aspekty práce s judikaturou*. Praha : Auditorium, 2006, s. 42.

Záver

Normatívna sila judikatúry nemá v kontinentálnej právnej kultúre povahu absolútnej záväznosti, orgány aplikujúce práva sa majú možnosť od judikatúry odchýliť, takýto postup však musia presvedčivo odôvodniť.

Odôvodnenie rozhodnutia nie je záväzné v celom rozsahu, tu je potrebné uplatniť prístup obdobný prístupom vlastným pre precedenčný systém práva. Zďaleka nie každá úvaha súdu obsiahnutá v odôvodnení môže slúžiť ako záväzné pravidlo pre všetky neskoršie kauzy.¹⁴ Len časť rozhodnutia nazývaná *ratio decidendi* sa považuje v angloamerickej právnej kultúre za záväznú, preto je potrebné aj v rámci odôvodnenia rozhodnutia kontinentálneho súdneho orgánu abstrahovať túto časť, pre ktorej označenie sa zaužíval pojem právna veta. Ostatné časti rozhodnutia je potrebné považovať za časti bez všeobecnej normatívnej záväznosti, v precedenčnom systéme označované ako *obiter dictum*. Nájst' právnu vetu v odôvodnení rozhodnutia je pomerne ťažké, preto je potrebné pomôcť si pravidlami platnými pre hľadanie *ratio decidendi*. **Právna veta musí byť normatívnou právnou vetou vyjadrenou s určitým stupňom všeobecnosti, ktorá je zároveň podstatnou pre rozhodnutie v konkrétnej kauze.**

Argumentom hovoriacim v prospech všeobecnej záväznosti právnych viet je aj rovnosť účastníkov právnych vzťahov, čo predstavuje jeden zo základných ústavných princípov. Nie je prípustné, aby výsledkom posudzovania rovnakého alebo obdobného skutkového stavu boli diametrálne odlišné rozhodnutia. Ústavu a ostatné právne predpisy je potrebné vykladať rovnako, pričom jedným z mála legitímnych zdrojov ústavne súladného výkladu sú odôvodnenia rozhodnutí ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov.

Pokiaľ by sme akceptovali ako jedinú všeobecne záväznú časť rozhodnutia len jeho výrok, potom by sme aj samotný význam tohto výroku sterilizovali a v zásade mu priznali len význam v konkrétnej kauze. Výrok súdneho rozhodnutia totiž vždy musí byť svojou určitosťou vymedzený ku konkrétnemu prípadu a nemôže tak získať atribúty normatívnosti potrebné pre jeho všeobecnú aplikovateľnosť. V prospech záväznosti právnych viet sa navyše pridáva posledný argument, ktorým je pôsobenie judikatúry ESD. Pokiaľ sme ochotní priznať bez akýchkoľvek výhrad všeobecnú precedentnú záväznosť rozhodnutí ESD, potom musíme byť pripravení postaviť na rovnakú úroveň prinajmenšom rozhodnutia Ústavného súdu. Tento justičný orgán má totiž na vnútroštátnej úrovni rovnaké postavenie a je vybavený obdobnými kompetenciami, akými je vybavený ESD na

¹⁴ BOBEK, Michal – KÜHN, Zdeněk – POLČÁK, Radim. *Judikatura a právní argumentace, teoretické aspekty práce s judikaturou*. Praha : Auditorium, 2006, s. 19.

úrovni medzištátnej (európskej). **Precedentná povaha rozhodnutí ESD nie je striktnie formulovaná v žiadnom zo zakladajúcich zmluvných dokumentov Európskej únie a napriek tomu ju všetci rešpektujú.** Preto je namieste požadovať, aby boli v rovnakej miere všeobecne rešpektované právne vety z rozhodnutí ústavného súdu obsahujúce ústavne konformný výklad. **Takýto prístup by nemal byť ani v rozpore s princípom trojdelenia štátnej moci, pretože ústavný súd právo netvorí, ale ho len prostredníctvom výkladu ústavy nachádza.** Nie všetky právne normy sú totiž zreteľné a uchopiteľné len pomocou jednoduchého gramatického výkladu textu právneho predpisu. Niektoré z nich je potrebné nájsť len pomocou komplikovaného vyvažovania právnych princípov a kombináciou viacerých metód výkladu a na takýto prístup je povolaný práve ústavný súd.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa ako veľmi dôležitá javí úloha vytvárať a ďalej zdokonaľovať existujúce **informačné systémy**, ktoré by umožňovali dôsledne katalogizovať právne vety a súdne rozhodnutia majúce povahu judikátov, a následne umožniť, aby tieto rozhodnutia boli jednoducho dostupné širokej odbornej aj laickej verejnosti. Judikáty by tak boli podrobené nielen vnútornej súdnej kontrole, ale aj kontrole celospoločenskej, čo by umožnilo o nich diskutovať a pre budúcnosť formovať právne myslenie sudcov s následnou spätnou väzbou do vnútra justičného systému, ktorý by bol nevyhnutne nasmerovaný na cestu zdokonaľovania a hľadania skutočnej a celospoločensky akceptovateľnej spravodlivosti v každom jednotlivom prípade prejednávanom pred súdmi. Nie je však možné ostať len pri sumarizovaní vnútroštátnej judikatúry, pretože medzinárodné záväzky Slovenskej republiky kladú požiadavky na to, aby boli pred súdmi SR aplikované aj právne závery obsiahnuté v rozhodnutiach Európskeho súdneho dvora, Súdu prvej inštancie, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva, preto zrejme dozrel čas na to, aby bola jednota judikatúry dôsledne monitorovaná Ústavným alebo Najvyšším súdom SR, rozpory odstraňované zákonnými prostriedkami a výsledky tejto činnosti navonok prezentované v podobe univerzálneho informačného systému.

Recenzent: doc. JUDr. Imrich Kanárik, CSc.

JAKUBČO, Jaroslav: Legal consequence of the substantiation in decisions of the Constitutional court. In *HISTORIA ET THEORIA IURIS*, Vol. 3, 2011, No. 6, p. 126-136.

Membership of Slovak Republic in the European Union brings with changes in many social and economical domains. One of the most touched element is legal system of the Slovak Republic together with his doctrinal structure and judicial application of law rules. European court of justice with his legally binding decisions, which has precedental character, changes doctrinal summaries about

formal not binding character of judicature. The main goal of the article is to point at particular aspects and consequences of interfusion between common law and continental law principles and provide suggestions to continue discussion about precedent like source of law. Object of this article is also the summary of relevant precedences combined with opinions of the law theory authorities.

Literatúra

Monografie a skriptá:

- Bárány, E. *Pojmy dobrého práva*. Žilina : Poradca podnikateľa, 2007. 176 s. ISBN 978-80-88931-75-1.
- Beran, K. – Gerloch, A. – Rudenko, S. – Schlosser, H. – Večeřa, M. *Teória práva*. Žilina : Poradca podnikateľa, 2008. 344 s. ISBN 978-80-89363-21-6.
- Bobek, M. – Kühn, Z. – Polčák, R. *Judikatura a právní argumentace, teoretické aspekty práce s judikaturou*. Praha : Auditorium, 2006. 234 s. ISBN 80-903786-0-9.
- Boguszak, J. – Čapek, J. – Gerloch, A. *Teorie práva*. Praha : ASPI publishing, 2003. 323 s. ISBN 80-86395-74-X.
- Čorba, J. *Európske právo na Slovensku, právny rozmer členstva Slovenskej republiky v Európskej únii*. Bratislava : Kalligram, 2003. 566 s. ISBN 80-968886-1-7.
- Hanuš, L. *Právní argumentace nebo svévole, úvahy o právu spravedlnosti a etice*. Praha : C. H. Beck, 2008. 221 s. ISBN 978-806-7400-035-5.
- Křůčka, J. – Mazák, J. a kol. *Základy európskeho práva*. Bratislava : Iura Edition, 2004. 536 s. ISBN 80-8078-005-6.
- Knapp, V. *Teorie práva*. Praha : C. H. Beck, 1995. 247 s. ISBN 80-7179-028-1.
- Král, R. *Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace*. Praha : C. H. Beck, 2006. 128 s. ISBN 80-7179-548-8.
- Kühn, Z. *Aplikace práva soudcem v éře středoevropského komunismu a transformace. Analýza příčin postkomunistické právní krize*. Praha : C. H. Beck, 2005. 201 s. ISBN 80-7179-429-5.
- Kühn, Z. *Aplikace práva vo zložitých prípadech, k úloze právnických princípů v judikatuře*. Praha : Karolinum, 2002. 419 s. ISBN 80-246-0483-3.
- Mazák, J. – Jánošíková, M. *Výber rozhodnutí súdneho dvora ES*. Bratislava : Iura Edition, 2007. 805 s. ISBN 978-80-8078-169-9.
- Ondrová, J. *Konanie o kontrole právnych predpisov pred Ústavnými súdmi Slovenskej a Českej republiky*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB v Banskej Bystrici, 2009. 136 s. ISBN 978-80-8083-730-3

Internetové zdroje:

Wilfling, P.: Vzájomne si odporujúca judikatúra je porušením Dohovoru : Beian v. Rumunsko. In *Otvorené právo* [cit. 2009-10-28], Dostupné na internete : <http://www.otvorenepravo.sk/m/clanok/13/vzajomne-si-odporujuca-judikatura>

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 551/2006 zo dňa 27. apríla 2006. [cit. 2009-10-28], Dostupné na internete:

<http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=29747&searchstr=29+Odo+551%2F2006>

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 192/06 z 3. novembra 2006. [cit. 2009-10-28], Dostupné na internete:

http://www.concourt.sk/result.do?rsap=I.+%DAS+192%2F06&navrhovatel=*&time_od=1.1.1993&time_do=28.10.2009®ister_rvp=*&roz_podla_cl=*&dokument=*&cl=&ods=&pism=&slovo=&ok=vyh%BEada%9D

Uznesenie Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 210/09 – 30 zo dňa 17. augusta 2009. [cit. 2009-10-28], Dostupné na internete:

http://www.concourt.sk/result.do?rsap=I.+%DAS+210%2F09&navrhovatel=*&time_od=1.1.1993&time_do=28.10.2009®ister_rvp=*&roz_podla_cl=*&dokument=*&cl=&ods=&pism=&slovo=&ok=vyh%BEada%9D